

Veilig werken met messen

Inhoudsopgave

- Wat is de gewenste situatie?
- Maatregelen
- Toelichting op de maatregelen
- Preventief Medisch Onderzoek (PMO)
- Aandachtspunten voor medewerkers
- Aandachtspunten met betrekking tot bijzondere groepen
- Relevante wetgeving
- Meer info / gebruikte basisdocumenten

Goedgekeurd door Sociale Partners

Getoetst door Nederlandse Arbeidsinspectie

Positieve toetsing Arboblade (NL Arbeidsinspectie): 05-08-2021

Bij sommige werkprocessen in de tuinzaadsector wordt gewerkt met messen. Bijvoorbeeld bij het opensnijden van verpakkingen zoals dozen/zakken. De gezondheidsrisico's die hierbij kunnen ontstaan is het snijden met een mes, bijvoorbeeld door het uitschieten van het mes, maar ook oogletsel door rondvliegende splinters als gevolg van het afbreken van het mes. Om de risico's te verkleinen kunnen verschillende maatregelen worden getroffen, denk onder meer aan het gebruik van deugdelijk materiaal, voorgelicht en geïnstrueerd personeel en medewerkers voorzien van de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen. Gezondheidsrisico's door het langdurig staan, werken in een slechte werkhouding, repeterende bewegingen en het zetten van kracht bij het werken met messen worden in dit Arboblade niet behandeld. Net als de gezondheidsrisico's ten aanzien van het werken met messen (scalpels) in laboratoria en bij het snijden van gewassen.

Wat is de gewenste situatie?

- ✓ De messen worden voorafgaand aan elk gebruik gecontroleerd op scherpte en deugdelijkheid. Er mag geen sprake zijn van loszittende of losrakende delen.
- ✓ De messen en persoonlijke beschermingsmiddelen zijn veilig en overzichtelijk opgeborgen in een speciaal daarvoor bestemde afgesloten kast.
- ✓ Werken met messen gebeurt op een veilige wijze en na goede voorlichting en onderricht waarbij aandacht is voor de werkwijzen en het opbergen van het materiaal.
- ✓ Er is toezicht georganiseerd op veilig mesgebruik.

Maatregelen

- Geef medewerkers bij het inwerken aantoonbaar voorlichting over de risico's van het werken met messen en een veilige werkwijze (o.a. mesvaardigheid afgestemd op werkpositie, het gebruik van snijbestendige handschoenen, mesgebruik bij verplaatsingen bijvoorbeeld "lopen met een mes", onderhoud (slijpen of verwisselen van messen). Zorg dat dit altijd een praktijkgedeelte bevat en geef de instructie bij voorkeur op de werkplek. Herhaal de voorlichting minimaal eens per 3 jaar.

Bijvoorbeeld door in een werkoverleg ongeveer 5 minuten de ongevallen met messen te bespreken. Kort en doeltreffend.

- De leidinggevende houdt toezicht op veilig mes gebruik door medewerkers aan te spreken op al dan niet veilig werken.

Daarnaast verlangt de Arbowet dat de maatregelen in bepaalde volgorde worden genomen, waarbij eerst naar de bron van het probleem wordt gekeken. Dit wordt de arbeidshygiënische strategie genoemd. Het is alleen toegestaan een niveau te verlagen als daar goede redenen voor zijn (technisch, uitvoerende en economische redenen). Indien onderstaande bronmaatregel niet lukt, dan gelden alle daar onder beschreven maatregelen als minimale eis.

- (bron) Vermijd het gebruik van messen, door leveranciers te vragen om de materialen zo aan te leveren dat messen niet gebruikt hoeven te worden bij het openen van dozen, kisten, etc. of beoordeel of het mogelijk is om te knippen in plaats van los te snijden.
- (collectief) Werk met (scherpe) messen die passen bij de werkzaamheden. Gebruik een veiligheidsmes bij het opensnijden van verpakkingen zoals dozen/zakken, bijvoorbeeld een mes met een lemmer dat automatisch terugspringt. Hierbij is er een geringe kans op snijgevaar. **EN:**
  - Richt de werkplek zo in dat veilig kan worden gewerkt. Dit betekent voldoende werkruimte en het voorkomen dat werkzaamheden langs een loop- / verkeersroute worden uitgevoerd. Voldoende werkruimte betekent minimaal 30 cm tussenruimte tussen twee werkgebieden en minimaal 90 cm vrije ruimte achter de snijdende medewerker en een loop-/verkeersroute. **EN:**
  - Zorg dat gebruikte messen na het verwisselen/vervangen op een veilige manier worden verzameld en vernietigd. Gebruik hiervoor containers met handige en veilige sluiting en deksel. In deze boxen kunnen de messen zonder risico op verwonding worden bewaard. Als de verzamelbox vol is, wordt de dekstel tot de aanslag dichtgedraaid en dan veilig afgevoerd.
- (pbm) Bij het werken met messen worden de volgende PBM's verstrekt en wordt er op toe gezien dat deze worden gedragen:
  - Verstrek snijbestendige handschoenen van bijvoorbeeld kevlar, aramide vezels, dyneemagaren of spectragaren (norm EN-388, snijbestendigheidsklasse 4 of 5). Laat defecte RVS-handschoenen repareren door een deskundig bedrijf. Zelf ringen vervangen is niet toegestaan.
  - Zorg voor een veiligheidsbril/overzetbril met geïntegreerde zijbescherming welke voldoet aan de EN 166 en bescherming biedt tegen niet specifieke risico's mechanische risico's afspattende/wegspringende deeltjes zoals zaadjes, scherpe delen van het mes en spatten van vloeistoffen. In de gebruikshandeling van de veiligheidsbril/overzetbril staat het doel en de bescherming beschreven. Een overzetbril is geschikt voor mensen die al een normale bril dragen om te voorkomen dat die beschadigt.
  - De persoonlijke beschermingsmiddelen zijn op de werkplek direct beschikbaar en worden na gebruik direct in een speciaal daarvoor bestemde kast of bak opgeruimd.

Toelichting op de maatregelen

- Veiligheidsmessen bestaan er in allerlei vormen en kleuren. Er zijn een aantal manieren om het mes af te schermen van je hand. Zo zijn er modellen waarvan het mes afgeschermd wordt door een beschermkapje of een automatische beschermbeugel. Andere hebben dan weer een terugverende veiligheidspin of maken gebruik van ingelamineerde messen. Ook bestaan er messen waarvan het mes automatisch weer ingetrokken wordt zodra het mes niet meer vastgehouden wordt. De methode op zich heeft geen impact op de veiligheid. Persoonlijke voorkeur is hier doorslaggevend.

Persoonlijke beschermingsmiddelen

- Gebruik de voorgeschreven persoonlijke beschermingsmiddelen. Zie hiervoor de gebruikershandleiding van de fabrikant. Een snijbestendige handschoen (aan de niet snij-hand) moet altijd gedragen worden tenzij het anders wordt aangegeven.

Ook tijdens het verwisselen/vervangen van de messen. Draag een veiligheidsbril bij werkzaamheden waarbij kans bestaat op afspattende/wegspringende deeltjes van materialen (bijv. zaadjes, vloeistof of scherpe delen van het mes) die in het oog terecht kunnen komen.

- Verstrek snijbestendige handschoenen van bijvoorbeeld kevlar, aramide vezels, dyneemagaren of spectragaren (norm EN-388, snijbestendigheidsklasse 4 of 5). Deze zijn snijbestendig én soepel ook in de koude periode. Er kunnen kunststof handschoenen over de kevlar handschoenen worden gedragen om droge handen te houden, zodat de handen tegen de kou beschermd worden. In de warme periodes kunnen RVS-handschoenen verstrekt worden.

Let op:

- Een goede pasvorm.
- Een goede mate van slijtvastheid.
- Dat de handschoenen ook de polsen beschermen.
- Aanwezigheid van een rubber coating, deze kan zorgen voor extra grip. Of rubber handschoen over de snijbestendige handschoen dragen.
- Dat er geen naden in de handschoenen zijn.
- Dat de handschoenen CE-gemarkeerd zijn.
- Betrek werknemers bij de aanschaf van de persoonlijke beschermingsmiddelen. Zo wordt de betrokkenheid vergroot.
- Laat defecte RVS-handschoenen repareren door een deskundig bedrijf. Zelf ringen vervangen is niet toegestaan.

Preventief Medisch Onderzoek (PMO)

Er gelden geen specifieke aandachtspunten in het PMO t.a.v. dit onderwerp.

Aandachtspunten voor medewerkers

- Controleer het mes altijd voor gebruik visueel op scherpheid en gebreken.
- Gebruik het juiste mes voor de juiste werkzaamheden en snijd van je af.
- Werk met een goed onderhouden mes. Een scherp mes is namelijk veiliger dan een bot mes.
- Houd de werkomgeving opgeruimd, overzichtelijk en voorkom onnodig verkeer achter je.
- Gebruik snijbestendige handschoenen van de juiste maat/pasvorm en draag een goed sluitende veiligheidsbril als de kans bestaat op afspattende/wegspringende deeltjes die in het oog terecht kunnen komen.

- Controleer voor gebruik de handschoenen op beschadigingen.
- Wees oplettend, zorgvuldig en werk in een rustig tempo.
- Ga niet lopen met een mes. Als je toch met een mes naar een andere werkplek moet lopen, berg het mes op in een beschermhoes.
- Berg gebruikte messen en bijbehorende beschermingsmiddelen direct na de werkzaamheden schoon en droog op in de daarvoor bestemde kast of bak.
- Droog nat geworden handschoenen met lucht. Leg ze nooit op een warmtebron te drogen. De handschoenen zullen dan krimpen en hard worden.
- Spreek elkaar aan op onveilig gedrag.

Aandachtspunten met betrekking tot bijzondere groepen

Anderstaligen	Bied instructie en voorlichting in meerdere talen aan. Pictogrammen kunnen hierbij een visuele ondersteuning geven.
---------------	--

Jongeren	Laat jeugdigen (16- en 17-jarigen) alleen onder toezicht werken. De mate van deskundig toezicht is afhankelijk van de kennis en ervaring van de jeugdige enerzijds en de gevaren van het werk anderzijds. Kinderen (13-, 14- en 15-jarigen) mogen niet met messen werken (kinderen van 12 jaar mogen niet werken).
----------	--

Relevante wetgeving

- Uitvoering van de Risico Inventarisatie & Evaluatie en algemene verplichtingen werknemers ([Arbowet artikel 5](#) en [artikel 11](#))
- Voorkomen gevaren door voorwerpen ([Arbobesluit artikel 3.17](#))
- Geschiktheid, deugdelijkheid en voorlichting arbeidsmiddelen ([Arbobesluit](#)

[artikel 7.3; 7.4 lid 4 en 7.11a](#))

- Persoonlijke beschermingsmiddelen ([Arbobesluit artikelen 8.1 t/m 8.3](#))

Op 05-08-2021 is deze Arbocatalogus door de Arbeidsinspectie positief getoetst op de volgende artikelen: 7.3, 7.4, 7.11a, 8.1 t/m 8.3

Meer info / gebruikte basisdocumenten

- EN 388. Beschermende handschoenen tegen mechanische gevaren.